

УВОД

1. Појам права интелектуалне својине

Право интелектуалне својине је **заједнички назив** за неколико грана права које су традиционално сврстане у **две основне групе**: ауторско право и права сродна ауторском праву, и право **индустријске својине**. Ауторско право и права сродна ауторском праву **сачињавају**: ауторско право, право интелектуалног претатора, право произвођача фонограма, право произвођача видеограма, право произвођача емисија, право произвођача база података и право првог издавача слободног дела. Ова, релативно млада правна дисциплина настала је у XIX веку, и то као резултат напора аутора и корисника ауторских дела, а касније и субјеката права сродних ауторском праву, да добију заштиту својих права на основу норми објективног права, односно закона, а не на основу појединачних привилегија феудалних владара.

Право индустријске својине сачињавају: патентно право, право жига, право заштите ознака географског порекла, право заштите индустријског дизајна, право заштите топографија интегрисаних кола, право заштите нових биљних сорти, право сузбијања нелојалне конкуренције и пословна тајна (*know-how*).

Наведене гране права (ауторско право и права сродна ауторском праву и право индустријске својине) чине право интелектуалне својине у објективном смислу. У правној теорији се истиче да је у питању посебна правна дисциплина која се бави проучавањем феномена тзв. "умне својине".¹ Ако се под правом у објективном смислу подразумева скуп правних норми које уређују одређене друштвене односе, онда се под правом интелектуалне својине у објективном смислу подразумева скуп правних норми које уређују друштвене односе поводом интелектуалног стваралаштва (услови и начин стварања, садржина овлашћења, ограничења, остваривање, заштита, трајање и престанак субјективних права интелектуалне својине). Данас су норме објективног права интелектуалне својине бројне и разноврсне. Норме објективног права интелектуалне својине садржане су у националним прописима који уређују поједине категорије права интелектуалне својине. Међутим, због чињенице да се предмети заштите као нематеријална добра стварају и искоришћавају и изван граница националних држава, данас је на снази велики број међународних конвенција које представљају објективно право интелектуалне својине. Такође, Европска Унија (ЕУ) као регионална организација има бројне сопствене изворе права интелектуалне својине.

¹ Гамс, А.: *Увод у грађанско право*. - Београд, 1970. стр. 85.

Станковић, О.: - *Водинелић, В.: Увод у грађанско право*. - Београд, 1996, стр. 3.